

En fallstudie i hur IFAT-an slutna PODIE har hjälpt en grupp småskaliga producenter på Sri Lanka.

Av: Clara Alderin, Emma Staf lin, Linn Eriksson, Linus Lindberg 2008

1. Inledning

2. Metod

3. Bakgrund

- **Kryddmarknaden på Sri Lanka**
- **När PODIE kom till Wanniamunakole**

4. Resultat

- **Problem i Wanniamunakole**
- **PODIE:s hjälp till byn**

5. Slutsats

6. Sammanfattning

7. Källförteckning

,

1. Inledning

En man satt på ett tåg med sin far, när han tittade ut genom fönstret såg han en person som lade huvudet på rälsen. Tåget som körde i full fart hann som tur var stanna och tågpersonalen hämtade in mannen som just försökt ta sitt liv. På Sri Lanka är det olagligt att ta livet av sig, så han riskerade istället att dömas för det. Ryktet spred sig över tåget vad som hänt och många undrade varför mannen gjort så. Det kom fram att han var chilibonde och kunde inte betala tillbaka sina lån som han behövt ta för att klara sig. Priset han fick för sin chili var så lågt och marknaden för dålig, därför var han desperat och olycklig. Passagerarna på tåget blev rörda av historien och tillsammans hjälptes de åt att samlade in pengar för att bonden kunde betala hans tillbaka sina lån. Mannen som satt på tåget med sin far heter Tyrrel Fernando och är idag direktör för PODIE, han började arbeta där för att kunna hjälpa människor som den här historien handlar om.

Många känner till den stora teindustrin på Sri Lanka. Det många däremot inte vet är att det gömmer sig många kryddfält och odlingar runt om i hela landet. Från den blötaste djungel till det torraste land växer kryddorna, för att få det klimat som behövs. På Sri Lanka finns ett stort exportföretag för rättvist handlade kryddor. Där produceras kryddorna enligt IFAT:s kriterier om Rättvis Handel och av dessa exporteras tre procent till Sverige.

Vi har valt att göra en fallstudie i hur samarbetet med IFAT-anslutna PODIE fungerar i byn Wanniamunkole. De slutsatser som vi kommer fram till i arbetet gäller enbart denna by och kan inte ses som en generell sanning för alla kryddodlingar/IFAT-projekt.

Syftet med den här studien är att besvara frågeställningen: Hur har IFAT-anslutna PODIE har hjälpt småskaliga producenter i byn Wanniamunkole på Sri Lanka

2. Metod

För att bevara vår frågeställning och se hur PODIE hjälpt de småskaliga kryddproducenterna i Wanniamunakole så valde vi att bo hos familjerna i byn under en vecka. Under den veckan deltog vi i deras arbetsuppgifter och i deras hemmamiljö. För att få en djupare bild har vi även besökt en konventionell producent och en till IFAT ansluten producent. Vi avslutade vår studie med ett besök på PODIE:s kontor och intervjuade direktör, Tyrrel Fernando.

3. Bakgrund

Kryddmarknaden på Sri Lanka

Kryddmarknaden är väldigt viktig för Sri Lankas befolkning. Många människor uppåt landet livnär sig helt på att odla kryddor. Växtligheten och klimatet i Sri Lanka liksom i andra asiatiska länder med tropiskt klimat är väl anpassad för kryddodlingar. Vad många inte vet är att den äkta kaneln (ceylonkanel) kommer från Sri Lanka medan den "oäkta" kaneln (cassia) kommer från Kina. De olika kanelsorterna tävlar mot varandra i både smak och pris. Den äkta kaneln från Sri Lanka är dubbelt så dyr som den kinesiska, däremot har kaneln från Sri Lanka en starkare smak och arom. I västvärlden vet många ofta inte skillnaden mellan den äkta och oäkta kaneln och köper främst den kinesiska kaneln (cassia). Kryddor från Sri Lanka har fått ett uppsving i och med Slowfood-rörelsens popularitet i Europa. Det är främst den ekologiskt odlade chilin som har tagit sig ut på den europeiska marknaden (främst i Italien, Frankrike och Tyskland). NGO:s på Sri Lanka använder sig av Rättvis handelsrörelsen, som är kopplat till Slowfood-rörelsen, för att nå ut till konsumenter i väst. I en artikel till Sunday Times den 2 mars 2006 säger direktören för PODIE, Tyrell Fernandno, följande: "We mainly use the Slowfood network to export to Europe. We also use the Fairtrade shops to sell in other countries as well." I samma artikel kan man läsa att: "Local spices are sent to Western Europe, Scandinavia, Australia, and New Zealand. PODIE exported around 15-20 tonnes of spices in 2006 and the demand is growing. In 2006 total exports brought in Rs 45 million." Ekologiskt odlad chili är en het favorit i Europa och i väst. Fernando berättar att de exporterar 2,5 ton ekologisk chili per år till Italien, Frankrike, Sverige, Australien, Nya Zeeland och Österrike.

PODIE

PODIE står för; People's Organisation for Development Import & Export. Organisationen startades av en tysk präst år 1974 och syftet var att ge bättre villkor för småskaliga producenter. De ville hjälpa bönderna att odla så att de blir bättre kvaité, att de skulle få en större marknad och att de skulle kunna producera mera. Idag drivs organisationen av sammanlagt sex personer, varav tre arbetar på kontoret och tre personer jobbar med produktionen. De försöker hålla ner personal för att kostnaderna ska hållas nere så mycket som möjligt. Idag handlar PODIE med 1500 familjer och i 11 byar runt om på Sri Lanka och idag är organisationen landets största företag om exporterar Fair Trade varor. De har köpt ny mark och vill göra en till fabrik med tillhörande kontor för att utöka produktionen. I framtiden vill de ha fler köpare, producenter och försäljare och därför

måste de mer plats, för att kunna expandera. År 2003 vann PODIE pris för att vara bästa organisationen som handlar med små bönder bland länder som tillhör BIMST, Bangladesh, Indien, Burma, Sri Lanka och Thailand. År 2001, 2002 och 2003 vann de även "Food Award of Excellence" som utsågs av, the Sri Lankan food processors association, för deras småskaliga företagssamhet.

Byn Wanniamunakole

I Putalam distrikt i Sri Lanka ligger byn Wanniamunakole. Där bor 18 familjer som odlar bland annat ris, senap, sesam och chili. Deras förfäder flyttade dit för 100 år sedan och på den tiden odlade man bara för eget bruk men senare började de sälja sina grödor till den lokala marknaden. För att få större skördar använde man kemikalier som är subventionerade av staten. Men priserna de fick för sina grödor räckte inte för att få någon större vinst, då kemikalierna fortfarande kostade mycket pengar.

4. Resultat

Problem i Wanniamunakole

För 15 år sedan introducerade en nunna PODIE för byn, Wanniamunakole. På den tiden var familjerna mycket fattiga och situationen då jämfört med idag har förändrats mycket. Byn har varken el eller rinnande vatten och efter många års förfrågan till regeringen har fortfarande ingenting hänt. Förutom svårigheterna i hemmet som tillkommer, komplicerar det situationen ute på fälten. Bland annat kan inte bönderna inhänga deras mark med elstängsel. Både PODIE och bönderna anser att de vilda elefanterna är ett av de största problemen ute på fälten som kan åstadkomma en enorm förödelse. För att förhindra dessa problem idag är någon tvungen att vakta fälten varje natt med smällare och ficklampor men med hjälp av elstängsel skulle man helt kunna bli av med de vilda elefanterna.

Vattenbristen påverkar också deras produktion. PODIE köper chili, senap och sesam av bönderna. Dessa måste planteras om varje år och vart tredje år måste man byta odlingsfält så att jorden inte blir utan näringsämnen och så att marken inte blir angripen av sjukdomar. För att kunna producera så mycket som möjligt behövs därför två odlingsbara marker och för att kunna växla land, då kan man fortsätta odla på den gamla marken vart tredje år. För att göra detta möjligt behövs vatten men bristen på vatten är ett problem. Därför håller PODIE tillsammans med bönderna på med att återställa tre stycken vattentankar för att tillgodose behovet av vatten till fälten och för att då kunna odla mer.

Det är idag ett faktum att klimatförändringarna skapar obalans i världen. Under de senaste åren och framförallt de passerade två, uppfattar bönderna en enorm förändring i klimatet. Tidigare har man kunnat följa scheman för skördetiden men nu har de svårt att planera inför säsongens skörd. Det sätter stor press på att produktionen fortfarande ska vara lika stor och med lika hög kvalitet, fastän förhållandet inte varit det normala. Detta är något som drabbar hela världen och framför allt de småskaliga bönder som inte använder sig av vare sig maskiner eller kemikalier, som hjälpmedel i odlingarna. Det har blivit mycket påtagligt för bönderna i byn då skörden lätt kan bli förstörd vid väderväxlingar. Då de regnar under torrperioder blir det problem för bönderna att torka produkterna. PODIE har hjälpt dem med att bygga cementgolv så att alla familjerna kan torka kryddorna hemma men det räcker inte för att torka alla råvaror.

Ett problem som kan komma att drabba byn i framtiden, är att de är beroende av att deras barn ska ta över jordbruken. Vid efterfrågan var det många av ungdomarna som talade för att de ville plugga vidare och få visade intresse för att stanna kvar i byn och sköta om fälten. Jordbruket har gått i generation i byn men de nya ungdomarna visar stort intresse på vidare utveckling. I och med PODIE:s hjälp och därmed förbättringar är trots allt byn ekonomisk stabil, till skillnad från andra byar, något som kan fortsätta att hålla igång intresset.

PODIE:s hjälp till byn

När PODIE kom till byn för 15 år sedan var ett av de första problemen de återgärdade att utbilda bönderna i ekologisk odling. PODIE bad regeringen om hjälp att få bort kemikalierna, då de är kvar i jorden i 3 år efter plantering. En ekologisk odling har en kostnad på 2000 Rs/ hektar för landförberedelser och då garanteras en inkomst på minimum 28'000 Rs (PODIE:s pris, vilket motsvarar ca 1680 kr). Konventionella jordbruk betalar ofta 20'000 Rs/ hektar (ca 1200 kr) bara på kemikalier, plus andra förberedelse kostnader och får då en garanterad inkomst på 30'000-35'000, (1800-2100 kr) enligt Tyrell Fernando. Priset är alltid högre än den lokala marknadens pris, på chilin betalar PODIE ungefär 200 % mer och på sesam och senap ungefär 100% mer.

Eftersom priset täcker kostnaderna mycket väl gör det att det finns pengar kvar att spara. Alla bönderna i byn sparar därför 5 % av sin vinst i ett gemensamt sparkonto som används likartat som en bank där bönderna kan ta mikrolån. Från den interna "banken" har byn samlat pengar till att bygga ett dagis med leksaker och andra tillbehör i byn.

Idag använder sig bönderna av bladet från en växt som heter margosa när de vill bli av med skadedjur. De samlar ihop mängder av blad, vitlök och tobak som de krossar i en stor mortel. När bladen krossats fyller de en tunna med vatten och blandar i löven. Sedan låter de detta jäsa under ungefär en månad. När det sedan är dags att spraya plantorna så filtrerar de vätskan och håller den i spraymaskiner. Spraymaskinerna har PODIE

köpt men familjerna håller på att betala tillbaka med hjälp av sina sparpengar. Förutom sprayen så använder de sig av gula plastflaggor som är insmorda i fett, insekterna drar sig till det gula och fastnar i fettet. När det är dags att gödsla använder de sig av avföring från kreatur, margosa löv (som innehåller mycket näring), vatten och aska. När de ska plantera nya plantor lägger de ett lager avföring, ett lager löv, ett lager aska och på det vatten, sedan börjar de om med nya lager. Tillslut täcker de platsen med plast och låter det jäsa för att sedan kunna plantera nya plantor.

En gång i veckan sprayar de och vattnar plantorna. För att få ut vattnet till plantorna har de kanaler som går genom odlingen. Så när det är dags att vattna släpper de fram vattnet från den stora tanken, genom kanalen och till fälten sedan öppnar de för vattnet till odlingarna, ett fält i taget. Vattnet kommer från en tank som PODIE rekonstruerat, en tank är som en stor sjö som familjerna använder till att bada i men också till att vattna sina fält. PODIE håller på med att rekonstruera en till tank för att tillgodose behovet av vatten.

För fem år sen fick byn ett certifikat för deras ekologiska odling som behandlas av ICS system- internal control system. Idag har de odlat organiskt i 15 år vilket kontrolleras varje år.

När det sedan är dags för att skörda chilin så behövs torkplatser. För att hjälpa bönderna med detta har PODIE skaffat cement åt dem så att alla familjer nu har ett varsitt cementgolv att torka chilin. Chili växer bäst under den torra perioden av året det vill säga maj till september och andra halvåret då det är regnperiod odlar de ris, sesam och senap. Ett stort problem är de vilda elefanterna som lätt kan förstöra en hel skörd. För att skydda fälten sitter de uppe i träden i trähyddor och håller vakt. Skulle det komma en elefant så kastar de iväg en smällare och då blir elefanterna rädda. Förutom på fälten så är elefanterna även farliga att möta i byn. För fyra år sedan byggde PODIE ett montessori i byn men innan det var barnen tvungna att gå till grannbyn. Om de mötte en elefant var de tvungna att vända och gå hem igen. Redan vid sju på kvällen blir det kolsvart ute och skulle du möta en elefant då på vägarna så ligger du riktigt illa till. Därför har PODIE köpt stora ficklampor åt bönderna så att de kan skrämna iväg elefanterna.

Förutom dessa praktiska saker PODIE har hjälpt familjerna med så har de även byggt ett samlingshus där hela byn kan träffas och ha fest eller bröllop. En av de allra första sakerna PODIE gjorde i byn var att bygga toaletter, sedan dess har flera andra familjer och byar följt deras exempel, detta har förbättrat hygien och därmed hälsan till det bättre. Tidigare var det vanligt med sjukdomar på grund av att det var svårt att hålla en bra hygien.

Samarbetet mellan PODIE och bönderna är mycket bra och Tyrrell kommer ofta till byn på besök ofta med sin familj. I byn finns en styrelse, där två representanter varje månad åker från byn till Negombo för Boardmeeting. På mötena är bönderna delaktiga i beslut kring pris och där

kan de ta upp om de behöver hjälp med något speciellt, som de senare kan utveckla tillsammans. Bönderna vill sälja mer produkter till PODIE men idag finns inte en tillräckligt stor marknad för det. Från början köpte de 1 ½ ton och idag köper de 4 ton och vill i framtiden köpa mer sesam och senaps frön. I framtiden hoppas båda parterna på en högre efterfrågan.

5. Slutsats

Det är tydligt att PODIE har hjälpt byn att avsevärt förbättra levnadsförhållandena. Alltifrån hygien, tillgång till kunskap, skördar, den ekonomiska situationen till vattentillgång har förbättrats i och med samarbetet med PODIE. På 15 år har mer och mer förbättrats och man har ständigt tankar på fortsatt produktutveckling, exportmöjligheter och bättre levnadsvillkor hos både kryddodlarna och Tyrell Fernando. Vi har märkt att Tyrell Fernando, direktör på PODIE, är en mycket drivande person och tar IFAT-kriterierna på allvar. Det är alltså väldigt viktigt att de som ansluter sig till IFAT är drivande människor som kämpar för att förbättra andra människors levnadsvillkor. Efterom att vi enbart besökte en av PODIES byar som odlar kryddor kan resultatet inte ses som någon allmän sanning, utan det speglar enbart vad vi sett i byn Wanniamunakole.

Därför föreslår vi fortsatta studier kring rättvisa kryddor på Sri Lanka. Vi tycket att det hade varit oerhört intressant att göra en jämförande undersökning om situationen på en FLO-certifierad odling och en IFAT-certifierad odling. I denna studie har vi enbart undersökt byn, Wanniamunkole. De vore bra om en vidarestudie undersökte en annan by som PODIE köper ifrån. På det viset skulle man kunna undersöka skillnader mellan andra kryddor och hur organisationen jobbar där.

Det finns olika organisationer som jobbar med att exportera rättvis handlade kryddor på Sri Lanka. Ett annat förslag på vidarestudier vore att jämföra hur PODIE och Ashley Exports arbetar samt hur producenternas levnadsförhållanden ser ut.

6. Sammanfattning

När PODIE kom till byn för 15 år sedan var ett av de första problemen de återgärdade att utbilda bönderna i ekologisk

odling. Tidigare använde de bekämpningsmedel som staten subventionerade. Idag använder sig bönderna av blad från en växt som heter margosa när de vill bli av med skadedjur. PODIE har lärt bönderna göra kompost och varit med och byggt vattentankar som man vattnar odlingarna med, just nu har man ett projekt för att bygga ytterligare en vattentank. Genom PODIEs sparsystem har några familjer kunnat installera solenergi i husen och har därmed fått tillgång till elektricitet. Detta gör mycket för familjerna eftersom att det blir kolsvart i Sri Lanka vid sjutiden. PODIE har gett byn en store marknad och exportinkomsterna har ökat mycket, med hjälp av dessa inkomster ha man kunnat bygga en förskola och en samlingslokal där bland annat möten och fester anordnas. Samarbetet mellan byn Wanniamunakola och IFAT-anslutna PODIE har fungerat mycket bra och man följer tydligt IFAT:s kriterier för rättvis handel och båda parter vet betydelsen för rättvis handel. 7.

Källförteckning

Internet

<http://sundaytimes.lk/080302/FinancialTimes/ft335.html>

<http://www.tradeaid.co.nz/Producer%20Partners/Sri%20Lanka/PODIE/Tyrrells%20story>

Intervjuer

Tyrrel Fernando, direktör PODIE
Widjenajaka, bonde i Wanniamunakole

Material från PODIE

Company profile
The story of the chili farmers